

Avdelningen för agrarhistoria
Patrick Svensson, professor
Jesper Larsson, avdelningschef

Årsrapport för Avdelningen för agrarhistoria 2020

I den agrarhistoriska årsrapporten för 2020 märks det att året, på grund av farsoten Covid-19, inte har varit som andra år. Deltagandet vid konferenser och gästföreläsningar har minskat och våra kontakter genom digitala möten har ökat. Undervisningen har nästan helt varit på distans och seminarierna över Zoom. Samtidigt har avdelningen forskningsmässigt haft ett lysande år med såväl doktorsdisputation och två doktoranders halvtidsseminarier som ett varierat utbud av publikationer och ett stort antal nya forskningsanslag.

Personal

Professor Patrick Svensson är ämnesföreträdare för agrarhistoria. Akademiforskaren Jesper Larsson är universitetslektor i agrarhistoria och tillika avdelningschef.

Fil. dr. Cristina Prytz har varit forskare vid avdelningen. Agr. dr. Eva-Lotta Päiviö Sjaunja är forskare på deltid. Tidigare universitetslektorn Clas Tollin är anställd som forskare på deltid. Fil dr. Martin Andersson är postdoktor. Professor Anders Wästfelt har varit anställd som handledare. Kristofer Jupiter är sedan den 1 oktober forskningsassistent. Janken Myrdal är professor emeritus vid avdelningen. Carin Martiin och Kristina Nordéus är knutna till avdelningen.

Doktorander vid avdelningen är: Martin Skoglund, Jakob Starlander och Gustav Olsson. Kristofer Jupiter var anställd som doktorand fram till den 30 september. Marta Karlström var grundutbildningssamanuens från den 15 januari till och med 31 augusti samt i december. Kornelia Johansson och Sara Wallander har gjort praktik vid kulturresevatet Linnés Hammarby.

Forskning

Pågående forskningsprojekt vid avdelningen under året har varit:

- Ett effektivt jordbrukssystem – tegskiften i Sverige på 1600-talet, finansierat av Handelsbankens forskningsstiftelser och Brandförsäkringsverket (Jupiter, Larsson och Wästfelt).
- Kulturhistoriska studier med inriktning mot landskaps- och bebyggelsehistoria – Självförvaltning och globalisering, ruralt landskapsutnyttjande och bebyggelseutveckling under 1600-talet i norra Skandinavien, finansierat av Kungl. Vitterhetsakademien (Larsson).

- Självförvaltning och globalisering, tidigmodern skogsanvändning, finansierat av Kungl. Vitterhetsakademien, Rektor och NJ-fakulteten (Larsson, Prytz och Starlander)
- Självförvaltning och samiskt naturresursutnyttjande, finansierat av Vetenskapsrådet (Larsson och Päiviö Sjaunja)
- Linnéspannmål. finansierat av Länsstyrelsen i Uppsala län inom ramen för projektet Kulturreseptatet Linnés Hammarby (Tollin)
- Framtidssäkrat jordbruk, finansierat av Axel och Margaret Ax:son Johnsons stiftelse för vetenskap (Martiiin)
- Tillväxt och stagnation under den agrara revolutionen i Sverige – ett regionalt perspektiv, finansierat av NJ-fakulteten (Skoglund och Svensson).
- Från trälar till tjänstefolk: Agrar arbetskraft i Norden, 1300–1650 finansierat av avdelningen för agrarhistoria (Andersson)
- Social differentiering och ekonomisk ojämlikhet i Stensjö by, finansierat av Dr. Carl Kempes stiftelse, Kungl. Vitterhetsakademien (Svensson)
- Modernisering av Fårad mark, finansierat av Brandförsäkringsverket i samarbete med Niklas Cserhalmi och Sveriges Hembygdsförbund (Jupiter, Larsson, Prytz, Svensson)

Nya anslag

Patrick Svensson fick 5,8 miljoner kronor i anslag från Vetenskapsrådet för projektet *Människor i brytningstid*. Projektet söktes tillsammans med Anna Westin från Centrum för biologisk mångfald och Janken Myrdal från agrarhistoria och kommer att pågå 2021-2024.

Martin Andersson fick 3,15 miljoner kronor i anslag från Vetenskapsrådet för en treårig internationell postdoc, 2021-2023, vid universitetet i Cambridge för projektet *'Fattigt arbetsfolk' i Sverige, 1300–1600*.

Kristofer Jupiter erhöill 177 500 kronor från Brandförsäkringsverket för projektet *Function, variation and adaptation – Open fields in early modern Sweden*.

Jesper Larsson erhöill 187 000 kronor från Brandförsäkringsverket för projektet *Modernisering av Fårad mark*.

Patrick Svensson fick 200 000 kronor i anslag från Dr. Carl Kempes stiftelse/Kungl. Vitterhetsakademien för projektet *Social differentiering och ekonomisk ojämlikhet i Stensjö by*.

Patrick Svensson erhöill 80 000 kronor från C. F. Lundströms stiftelse för *Rural History konferens 2021*.

Jakob Starlander har blivit tilldelad två stipendier för planerad forskningsvistelse i Bern hösten 2021: 60 250 kronor från Ellen och Tage Westins stiftelse för lantbruksforskning vid Uppsala universitet, och 25 000 kronor i resestipendium från KSLA.

Doktorander

Inga nya doktorander har antagits under året och avdelningen hade under 2020 fyra aktiva doktorander varav en avslutade sina studier med en doktorsavhandling.

Jakob Starlander hade sitt halvtidsseminarium den 9 september och Martin Skoglund sitt den 26 november.

Disputationer/liceseminarium

Kristofer Jupiter försvarade den 11 september sin doktorsavhandling *The function of open fields : agriculture in early modern Sweden*. Opponent Hans Renes från universitetet i Utrecht.

Undervisning

Under året har avdelningen undervisat inom SLU:s programstruktur på grundnivå och haft egna kurser inom landsbygdsprogrammet och landskapsarkitektprogrammet. Dessutom håller avdelningen kurser på master- och doktorandnivå. Avdelningen ger också två fristående kurser: Distanskurs i agrarhistoria och Sommarkurs i agrarhistoria.

Sammantaget har undervisningen i agrarhistoria under året omfattat fyra kurser på grundnivå:

- 1) Jordbrukets och landsbygdens historia, 7,5 hp på Landsbygdsagronomprogrammet, kursansvarig Cristina Prytz;
- 2) Landskapets historia och växtkännedom, 15 hp på Landskapsarkitektprogrammet, kursansvarig Cristina Prytz;
- 3) Jordbruket och samhället, 7,5 hp fristående distanskurs, kursansvarig Cristina Prytz
- 4) Sommarkurs i agrarhistoria, 10 hp som fristående kurs, kursansvarig Jesper Larsson.

Distanskursen Jordbruket och samhället gavs både under vårterminen och höstterminen.

På avancerad nivå gavs:

-Twentieth century agricultural economy and politics, 7,5 hp på ekonomagronomprogrammet, kursansvarig Patrick Svensson.

Carin Martin har gett doktorandkursen 'Cross-disciplinary Perspectives', 2 hp, distans, februari 2020

Förutom de kursansvariga har många på avdelningen medverkat i olika kurser. Kristofer Jupiter har arbetat med Jordbrukets och landsbygdens historia och Jordbruket och samhället samt varit ansvarig för delmomentet Svenska historiska landskap på Landskapets historia och växtkännedom. Jakob Starlander, Martin Skoglund och Martin Andersson medverkade på distanskursen Jordbruket och samhället. Clas Tollin medverkade på Sommarkursen. Carin Martiin föreläste på Jordbrukets och landsbygdens historia.

Samverkan

Kring kulturresevatet Linnés Hammarby samverkar avdelningen med Länsstyrelsen i Uppsala län. Avdelningen tar fram kunskapsunderlag för forskning, undervisning och för att levandegöra miljön och att återskapa 1700-tals jordbrukslandskap. Under sommaren har Sara Wallander och Kornelia Johanson från SLUs grundutbildningsprogram praktiserat vid Linnés Hammarby. Under året har projektet "Linnéråg" fortsatt. Även svarthavre och malkorn har odlats på Hammarby och svedjerågen har skördats. På grund av Corona-pandemin har inga öppna aktivitetsdagar fått förekomma.

Den 7 maj presenterade Tollin Kulturresevatet för Love Örsan, ansvarig för landskapsvården i sydvästra Stockholm. Den 17 september presenterades kulturresevatet för Kungl. Vitterhetsakademiens kansli med inklusive akademiens ständige sekreterare Karin Helander och akademirådet Mats Widgren. Den 13 november gjordes en fältvandring med representanter för Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i AB-län och Ängsö nationalpark.

Läs mer om avdelningens arbete på Linnés Hammarby på <https://www.slu.se/institutioner/stad-land/forskning/agrarhistoria-forskning/linnes-hammarby/>

Clas Tollin har tagit fram tre skötselplaner; 1) Restaurering och fornvårdsåtgärder på gravfältet raå 7:1 och Jungfrukällsbacken i Nationalstadsparken. *Rapport 2020-02-21 (Stockholms kommun)*; 2) Kunskapsunderlag och förslag till historiskt relaterade skötselåtgärder inom Sättraskogens naturreservat. Skärholmens gård, Skärholmsdalen och dess omgivningar. *Rapport 2020-02-18/03-06 (Stockholms kommun)*; 3) Markhistoriskt underlag för Rosendalsområdet på Södra Djurgården (Kungliga Djurgårdens förvaltning) rapport juni 2020.

Rural History-konferensen 2021

År 2021 kommer avdelningen för agrarhistoria tillsammans med ekonomisk-historiska institutionen vid Uppsala universitet arrangera den internationella Rural History-konferensen. Konferensen beräknas samla 400-450 deltagare och äger rum den 23-26 augusti 2021.

Under våren 2020 skapades en hemsida för konferensen, <https://www.ruralhistory2021.se/>, och samtidigt skickades Call for Sessions ut nationellt och internationellt. Efter granskning av den internationella vetenskapliga kommittén accepterades 82 sessioner. I november följdes detta av ett Call for Papers för att fylla dessa sessioner med presentatörer. Under året har även en mängd praktiska förberedelser genomförts gällande bokningar av lokaler, utrustning och förtäring samt organiserandet av sociala arrangemang såsom t.ex. utflykter till historiskt sevärda platser i Uppland.

Uppdrag m.m.

Patrick Svensson är vice-president för The European Rural History Organisation (EURHO) och medlem av redaktionskommittén för bokserien Rural History in Europe (Brepols publishers). Han har under året varit sakkunnig angående en befordringsansökan

till docent vid Uppsala universitet och inom Vetenskapsrådets årliga utlysning av projektmedel. Inom SLU har Patrick Svensson varit medlem av rektors forskarråd, suppleant i NJ-fakultetens docentnämnd och medlem av styrgruppen för forskarskolan Society and Landscape.

Jesper Larsson har varit medlem i redaktionskommittén för Bebyggelsehistorisk tidskrift fram till augusti. Han är tillika medlem av den vetenskapliga kommittén för *The Slovene Scientific Series in Humanities (SSSH)*. Han är medlem i expertrådet till Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens kommitté för bibliotek, arkiv och historiska projekt (BAHP). Inom SLU är han ledamot i forskarutbildningsnämnden vid NJ-fakulteten.

Forskningsvistelser utomlands och i Sverige

Martin Skoglund var på skivbordsutbyte vid Historiska institutionen vid Umeå universitet, inom ramen för den nationella forskarskolan, under två veckor i mars. Han presenterade där sitt doktorandprojekt.

Konferensmedverkan m.m.

Martin Andersson deltog i onlinekonferensen "Reconceptualising wage labour from a long-term and transregional perspective" som anordnades av det EU-finansierade forskarnätverket Worlds of related coercions in work i september, där han höll presentationen "Creating coercion through remuneration: servant salaries in medieval Sweden". Andersson deltog också i en workshop rörande "Klass i Sverige 1500–1900" som anordnades på Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek i Stockholm i mars 2020.

Jesper Larsson var inbjuden 'discussant' vid den internationella e-workshop *New Model Peasant. Income integration in peasant economies of the eastern half of Europe* den 12 juni 2020.

Uppsala högre seminarium i agrarhistoria

Seminarieansvarig under året har Martin Andersson varit.

Under våren arrangerades på grund av epidemin endast fyra seminarier, de två sista digitalt på Zoom. Terminen inleddes med att Jesper Larsson och Eva-Lotta Päiviö Sjaunja presenterade rörande tidigmoderna samiska fiskestrategier. Därefter gästades vi av Anna Westin och Tommy Lennartsson, som höll en presentation kring hur mycket ängs- och betesmark det funnits i Sverige. Det första digitala seminariet hölls av Clas Tollin, som talade om jagbackar, medan det sista seminariet innan sommaren var Martin Andersson som presenterade sin pågående forskning om legofolks löner under medeltiden.

Under hösten kom vi att ha hela nio seminarier, alla digitalt och flera av dem mycket välbesökta därför att de även varit öppna för intresserade utifrån. Terminen inleddes med Jakob Starlanders halvtidsseminarium, då Nils-Erik Villstrand från Åbo akademi var opponent. Gången därpå presenterade Patrick Svensson en granskning av bouppteckningens värde som historiskt källmaterial, följt av ett tillfälle där Janken Myrdal presenterade en teori om jordbrukssystem i världshistorien. Sedan följde tre tillfällen med externa gäster: först Matti Wiking Leino från Stockholms universitet som talade om

jordbruksväxter i Norden under tidigmodern tid, därefter Eugene Costello, också han ifrån Stockholms universitet, som presenterade sin jämförande forskning av transhumans i Sverige och på Irland, och sedan Christian Lovén från Riksarkivet som presenterade bokverket *Det medeltida Sverige*. Vid det följande tillfället var det dags för Martin Skoglund halvtdisseminarium, där Heli Huhtamaa från universitetet i Bern var opponent. Det näst sista tillfället presenterade Johanna Adolfsson från Stockholms universitet sin pågående forskning om beteskulturen i Negevöknen, varefter även denna termin avslutades med en presentation av Martin Andersson om legofolk i medeltidens och 1500-talets Sverige.

Gästföreläsningar m.m. utanför SLU

Martin Andersson höll en [digital föreläsning](#) och ett digitalt seminarium för Genealogiska föreningens medlemmar om Älvsborgs lösen i maj 2020. Han deltog i ett [panelsamtal](#) vid Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek i Flemingsberg i oktober 2020, vilket finns tillgängligt på Youtube. I oktober 2020 föreläste Andersson för ledamöterna av Kungliga vetenskaps- och vitterhetssamhället i Göteborg och Göteborgs stiftshistoriska sällskap om "Migration och religion strax före Göteborg".

Patrick Svensson presenterade sin forskning kring de obesuttna på landsbygden 1750-1900 på historiska seminariet (digitalt) vid institutet för ekonomisk och social historia, universitetet i Münster, Tyskland, den 3 december 2020.

Media

Jesper Larsson medverkade i Jämtlands tidningar den 1 oktober under rubriken *Forskaren Jesper ser framtid för fåbodarna*.

Carin Martiin medverkade i Land Lantbruk nr 40, 25 september 2020 *Spåren av Omställning 90 syns fortfarande i landskapet men få tänker på vad det är*.

Patrick Svensson medverkade i Morgon P4 Dalarna den 17 november kring det nya forskningsprojektet *Människor i brytningstid*.

Publikationer

Andersson, Martin. 2020. Ärvda siffror och nya källor till Sveriges folkmängd 1571, *Agrarhistoria* 6, Uppsala: Swedish University of Agricultural Sciences.
https://pub.epsilon.slu.se/18703/1/andersson_m_201119.pdf

Andersson, Martin. 2020. "Lönekamp: husbönderna, statsmakten och klasskampen", *Arbetshistoria* 173–174:1–2, s. 50–59

Andersson, Martin. 2020. "Det finns 55 sorters människor: hur en rättvis stat såg sina undersåtar", i M. Dackling S. Nauman (red.), *Järn i elden: kön, makt och relationer 1600–2020*, Göteborg: Makadam förlag, s. 267–285

Jupiter, Kristofer. 2020. The function of open-field farming – managing time, work and space. *Landscape History* 41(1), s. 69–98.

<https://doi.org/10.1080/01433768.2020.1753984>

Larsson, Jesper. 2020. Kokonstanten – Kor och smådjur som kapital och inkomster i tidigmodern hushållsekonomi. *Nötkreatur i Sverige: kulturhistoriska och samtida perspektiv*, redigerade av Katharina Leibring Ingvar Svanberg. Uppsala: Institutet för språk och folkminnen, s. 41–58.

Larsson, Jesper. 2020, Svenskt messmör och en global marknad, *Husdjur* 2020(3), s. 74.

Larsson, Jesper & Sjaunja, Eva-Lotta Päiviö. 2020. Early Modern Reindeer Husbandry, Sami Economy, and Grazing Rights. *International Journal of the Commons*, 14(1), s. 91–107. DOI: <https://doi.org/10.5334/ijc.965>

Martiin, Carin. 2020. Kor och människor till vardags, *Nötkreatur i Sverige: kulturhistoriska och samtida perspektiv*, redigerade av Katharina Leibring Ingvar Svanberg. Uppsala: Institutet för språk och folkminnen, s. 147-161.

Prytz, Cristina. 2020. Object in Focus 2: The improved tiled stove: Sweden's contribution to defining comfort? in J. Stobart (ed.) *Comforts of Home in Western Europe: 1700-1900*. London: Bloomsbury Academics, s. 93–98. <http://dx.doi.org/10.5040/9781350092983.0013>

Bengtsson, Erik **Svensson, Patrick.** 2020. The living standards of the labouring classes in Sweden, 1750-1900: Evidence from rural probate inventories, *Lund Papers in Economic History* 213. Lund: Lund University. <https://lup.lub.lu.se/search/publication/ac12168e-9074-40a0-8eb3-1d161a402e49>

Dribe, Martin **Svensson, Patrick.** 2020. *Den industrialiserade staden*. RJ:s Årsbox 2020. Göteborg och Stockholm: Makadam förlag. <https://view.publitas.com/riksbankens-jubileumsfond/riksbankens-jubileumsfond-arsbok-2020-5-den-industrialiserade-staden/page/1>

Starlander, Jakob. 2020. Conflict and negotiation - management of forest commons in seventeenth-century Northern Finland, *Scandinavian Economic History Review*, publicerad online 2 augusti 2020.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03585522.2020.1789732>

Tollin, Clas. 2020. Bebyggelsen runt Varnhem vid tiden för klostrets tillkomst, ingår i *Varnhem – från järnåldersgård till klosterstiftelse*. Västergötlands Fornminnesförenings Tidskrift 2019-2020, s. 165–178.